

P 35004

VASÁRNAPI UJSÁG.

HUSZONNEGYEDIK ÉVFOLYAM.

1877.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

NAGY MIKLÓS.

KIADÓ-TULAJDONOS:

FRANKLIN-TÁRSULAT.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IRODALMI INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1877.

P 13796/960

A „Vasárnapi Ujság” 1877. évi folyamának tartalma.

a) Képek és rajzok jegyzéke.

I. Arczképek.

Szám	Tartalom	Szám	Tartalom
1	Kossuth Lajos	28	Tottleben tábornok
2	Dömötör János	28	Miljutin Alexievics Demeter tábornok
3	Damjanich Jánosné (Vastagh György festménye után)	31	Ghazi Mehmed, Samil fia
4	Méhemed Ali	32	Fourton
5	Mihát pasa	33	Mehemed Ali
6	Thiers Adolf	35	Mihát pasa
7	Tizian (saját festménye után)	36	Thiers Adolf
8	Leverrier	41	Tizian (saját festménye után)
9	Ozmán pasa	42	Leverrier
10	Ozmán pasa (saját sátorában rajzolta Lorie Viktor)	43	Ozmán pasa
11	As új francia miniszterek:	48	Ozmán pasa (saját sátorában rajzolta Lorie Viktor)
12	Dufaure	52	As új francia miniszterek:
13	Marcère	52	Dufaure
14	Pothuan tengernagy	52	Marcère
15	Borel tábornok	52	Pothuan tengernagy
16	Bardoux	52	Borel tábornok
17	Waddington	52	Bardoux
18	Szalay Agoston	52	Waddington
19	Bésán József	52	Szalay Agoston
20	Kmetz György (Brocky Károly műzeumi festménye után)	52	Bésán József
21	Guyon Rikhard	52	Kmetz György (Brocky Károly műzeumi festménye után)
22	Fejzi pasa (Kollmann József)	52	Guyon Rikhard
23	Kovács Zsigmond	52	Fejzi pasa (Kollmann József)
24	Schuster Konstantin	52	Kovács Zsigmond
25	Klapka György	52	Schuster Konstantin
26	Rudolf trónörökös	52	Klapka György
27	Szabó Imre, szombathelyi püspök	52	Rudolf trónörökös
28	Nagy János, kanonok	52	Szabó Imre, szombathelyi püspök
29	Déryné	52	Nagy János, kanonok
30	Báró Nyáry Antal	52	Déryné
31	Pétery Károly	52	Báró Nyáry Antal
32	Zsigmond Elek	52	Pétery Károly
33	Gróf Károlyi György	52	Zsigmond Elek
34	Báró Kochmeister Frigyes	52	Gróf Károlyi György
35	Gróf Károlyi István	52	Báró Kochmeister Frigyes
36	Hugó Károly	52	Gróf Károlyi István
37	Kovács Pál	52	Hugó Károly
38	Barabás Miklós	52	Kovács Pál
39	Olténau János	52	Barabás Miklós
40	Tóth Kálmán	52	Olténau János
41	Nilsson Krisztina	52	Tóth Kálmán
42	Hobart pasa	52	Nilsson Krisztina
43	Edhem pasa	52	Hobart pasa
44	Pestalozi	52	Edhem pasa
45	Ujabbkori utazók Afrikában:	52	Pestalozi
46	Dr. Schweinfurth György	52	Ujabbkori utazók Afrikában:
47	Mage Jenő	52	Dr. Schweinfurth György
48	Miani	52	Mage Jenő
49	Henglin Tódor	52	Miani
50	Barth Henrik	52	Henglin Tódor
51	Lejean Vilmos	52	Barth Henrik
52	Du Chaillu Pál	52	Lejean Vilmos
53	Chaillé Long, ezredes	52	Du Chaillu Pál
54	Baker Sándor	52	Chaillé Long, ezredes
55	Cameron, parancsnok	52	Baker Sándor
56	Stanley Henrik	52	Cameron, parancsnok
57	Dr. Nachtigall	52	Stanley Henrik
58	Duveyrier Henrik	52	Dr. Nachtigall
59	Speke kapitány	52	Duveyrier Henrik
60	Rohlf Henrik	52	Speke kapitány
61	Hugo Viktor	52	Rohlf Henrik
62	Doré Gusztáv	52	Hugo Viktor
63	Tamás bátya	52	Doré Gusztáv
64	Trebelli-Bettini Zélia	52	Tamás bátya
65	Tahir bej	52	Trebelli-Bettini Zélia
66	Salvini Tamás	52	Tahir bej
67	A török küldöttség:	52	Salvini Tamás
68	Szulejman sejk efendi	52	A török küldöttség:
69	Husni bej, a török képviselőház tagja	52	Szulejman sejk efendi
70	Hodsa Mehemed efendi	52	Husni bej, a török képviselőház tagja
71	Mihály nagyherceg, az ázsiai orosz hadsereg főparancsnoka	52	Hodsa Mehemed efendi
72	Károly román fejedelem	52	Mihály nagyherceg, az ázsiai orosz hadsereg főparancsnoka
73	Török kormányzó és vezérek:	52	Károly román fejedelem
74	Dersvedt pasa	52	Török kormányzó és vezérek:
75	Mehemed Resad efendi, trónörökös, a szultán öccse	52	Dersvedt pasa
76	Reuf pasa	52	Mehemed Resad efendi, trónörökös, a szultán öccse
77	Redif pasa	52	Reuf pasa
78	Szulejman pasa	52	Redif pasa
79	Mahmud Damad pasa	52	Szulejman pasa
80	Rubens Péter Pál	52	Mahmud Damad pasa
81	Hasszán pasa	52	Rubens Péter Pál
82	Loris-Melikoff tábornok	52	Hasszán pasa
83	Timaseff tábornok	52	Loris-Melikoff tábornok
84	Kotzebue gróf tábornok	52	Timaseff tábornok
85	Nepokojiszki tábornok	52	Kotzebue gróf tábornok

Szám	Tartalom	Szám	Tartalom
21	Alamisz	21	M'Onhac tengeri kigyójának feje
22	Ragusa	22	A Hidrophis tengeri kigyófaj az indiai Óceánban
23	Ragusa-vidéki népviselet	23	Zubovics találmánya: Lovassági üszőkészülék
24	Gyümölcsáruló Canalezek	23	Torpedók és torpedó-hajók (14 kép)
25	Raguzai dominikus zárda	23	A colorádói burgonya-rovar
26	Ragusa-vidéki pórok arany ékszerai	23	Capretti repülő-gépe
27	Cattarói öblök	24	Ledélt óriási fák Kaliforniában
28	Cattaró a Feketehegy tövében	25	Marabuk
29	Krivosecai és montenegrói pórok	25	A telefon (3 kép)
30	A majthényi sík (Jókai Mór rajz. után)	40	Kaukázusi tevék (3 kép)
31	A Leánykő az Aranyos partján (Jókai Mór rajza)	50	
32	A főthi kastély	47	
33	A főthi parkból	47	

Szám	Tartalom	Szám	Tartalom
1	A siennai székese gyház	1	Előkeltő mohamedán nő fiával
2	A siennai székese gyház bejáratja	1	Műcsin
3	A Vivian-féle gyártelep Svanszeben Angliában	4	Zsidónő leányaival
4	Karavánszeráj Tripolis mellett	5	Szemfényvesztő
5	Tripolis a szárazföldről tekintve	5	Marabut
6	Collegio (al Baraccione): Kossuth háza	7	Mekkába zárandokoló beduinok
7	Kossuth dolgozó-szobája	7	Bolgár horatánc
8	Trojan klastrom	8	1807-ik évi szerb felkelők
9	Vásártér Sevlijevóban	8	Konstantinápolyi képek:
10	Rusecsuk	8	Szofta
11	Bolgár cséplőszén Ógostnál	8	Török nők
12	Bolgár tanya Szücsündölnél	8	Ejji ör
13	Római castellum Rahovában	8	Kuo-Ta-Jen, kínai követ
14	Ani Boué zubatag a Mara-Gedüknél	8	Liu-Ta-Jen
15	Kigyótemplom Afrikában	12	Hadi Murtuz Molla Rázi cserkesz
16	Szofia a Vitos alatt (Bulgáriában)	23	Orosz lökerekedők a Don vidékén
17	Izgorigrád-szoros Vraconánál (Bulgáriában)	34	Kurd főnök
18	Gabrovo a Jantra mellett (Bulgáriában)	9	Előkeltő kurd
19	Magyar-vár a Boporus ázsiai partján	10	Kurd harcos
20	Rozalita-szoros és Mara-Gedük Kalefennél (Bulgáriában)	10	Georgiai nők
21	Róma a nagyhat alatt:	10	Képek Török-Örményországból:
22	Szent Péter ércszobra	13	Kurd vadász
23	Keresztet vivő püspök	13	Utcai kávéház
24	A pápa gestoriális székén	13	Fonó asszony
25	Bibornok a hármaskorona alatt	13	Kurd sátoranyja
26	A pápa trónterme	13	Vásárról hazatérő gyümölcsárulós
27	A pápa legyező-hordozói	13	Abkház hegyi lakosok
28	Husvétli vezeklők a szent lépcsőn	13	Trapezunt persa kereskedő
29	Nagythéti bünböcső	13	Trapezunt kurdok
30	Szerzetesek a Vatikán várótermében	13	Husvétli vezeklők a szent lépcsőn
31	Bajazid vára Török-Örményországban	13	Szerzetesek a Vatikán várótermében
32	Karsz vára	13	Bajazid vára Török-Örményországban
33	Szukhum-Kále	13	Karsz vára
34	Viddin sánczain	13	Szukhum-Kále
35	Nikápoly	13	Viddin sánczain
36	Várna	13	Nikápoly
37	Sumla	13	Várna
38	Erzerum, Török-Örményorsz. fővárosa	13	Sumla
39	Kabak-Meidan (török kápolna) Török-Örményországban	13	Erzerum, Török-Örményorsz. fővárosa
40	Van és féllégyára	13	Kabak-Meidan (török kápolna) Török-Örményországban
41	A tengerpart Trapezuntnál	13	Van és féllégyára
42	Trapezunt erdei	13	A tengerpart Trapezuntnál
43	Hasszán-Kále	13	Trapezunt erdei
44	Collegio (al Baraccione): A czelegédi küldöttség Kossuthnál	13	Hasszán-Kále
45	A diszkard átadása Abdul-Kerimnek	13	Collegio (al Baraccione): A czelegédi küldöttség Kossuthnál
46	Medjidge-rendjel	13	A diszkard átadása Abdul-Kerimnek
47	A török képviselőház első ülése	13	Medjidge-rendjel
48	A török parlament megnyitása a Dol-mabagdzse palota tróntermében	13	A török képviselőház első ülése
49	II. Abdul-Hamid szultán	13	A török parlament megnyitása a Dol-mabagdzse palota tróntermében
50	A török küldöttség a fővárosban: Bevonulási menet a Deák-téren	13	II. Abdul-Hamid szultán
51	Konstantinápolyi képek:	13	A török küldöttség a fővárosban: Bevonulási menet a Deák-téren
52	Hadi kiáltványokat olvasó törökök	13	Konstantinápolyi képek:
53	Az első háború-hírek egy török kávéházban	13	Hadi kiáltványokat olvasó törökök
54	A török küldöttség (arcképek)	13	Az első háború-hírek egy török kávéházban
55	A török küldöttség Gül-Baba sírköveinél	13	A török küldöttség (arcképek)
56	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség Gül-Baba sírköveinél
57	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
58	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
59	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
60	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
61	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
62	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
63	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
64	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
65	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
66	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
67	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
68	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
69	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
70	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
71	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
72	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
73	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
74	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
75	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
76	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
77	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
78	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
79	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
80	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
81	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
82	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
83	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
84	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)
85	A török küldöttség (arcképek)	13	A török küldöttség (arcképek)

Szám	Tartalom	Szám	Tartalom
1	Halászat a Quarnero-öböl partján	3	Halászat a Quarnero-öböl partján
2	Lófutás a khrigiz sivatagon	3	Lófutás a khrigiz sivatagon
3	Fonóka Bekés-Csabán (Vasváry János fényképe után rajz. Jankó)	4	Fonóka Bekés-Csabán (Vasváry János fényképe után rajz. Jankó)
4	Képek Tripolisból:	4	Képek Tripolisból:
5	Előkeltő mohamedán nő fiával	5	Előkeltő mohamedán nő fiával
6	Műcsin	5	Műcsin
7	Zsidónő leányaival	5	Zsidónő leányaival
8	Szemfényvesztő	5	Szemfényvesztő
9	Marabut	5	Marabut
10	Mekkába zárandokoló beduinok	5	Mekkába zárandokoló beduinok
11	Bolgár horatánc	8	Bolgár horatánc
12	1807-ik évi szerb felkelők	8	1807-ik évi szerb felkelők
13	Konstantinápolyi képek:	8	Konstantinápolyi képek:
14	Szofta	17	Szofta
15	Török nők	17	Török nők
16	Ejji ör	17	Ejji ör
17	Kuo-Ta-Jen, kínai követ	22	Kuo-Ta-Jen, kínai követ
18	Liu-Ta-Jen	22	Liu-Ta-Jen
19	Hadi Murtuz Molla Rázi cserkesz	23	Hadi Murtuz Molla Rázi cserkesz
20	Orosz lökerekedők a Don vidékén	23	Orosz lökerekedők a Don vidékén
21	Kurd főnök	34	Kurd főnök
22	Előkeltő kurd	9	Előkeltő kurd
23	Kurd harcos	34	Kurd harcos
24	Georgiai nők	34	Georgiai nők
25	Képek Török-Örményországból:	37	Képek Török-Örményországból:
26	Kurd vadász	37	Kurd vadász
27	Utcai kávéház	37	Utcai kávéház
28	Fonó asszony	37	Fonó asszony
29	Kurd sátoranyja	37	Kurd sátoranyja
30	Vásárról hazatérő gyümölcsárulós	37	Vásárról hazatérő gyümölcsárulós
31	Abkház hegyi lakosok	38	Abkház hegyi lakosok
32	Trapezunt persa kereskedő	38	Trapezunt persa kereskedő
33	Trapezunt kurdok	39	Trapezunt kurdok
34	Husvétli vezeklők a szent lépcsőn	39	Husvétli vezeklők a szent lépcsőn
35	Nagythéti bünböcső	39	Nagythéti bünböcső
36	Szerzetesek a Vatikán várótermében	39	Szerzetesek a Vatikán várótermében
37	Bajazid vára Török-Örményországban	13	Bajazid vára Török-Örményországban
38	Karsz vára	13	Karsz vára
39	Szukhum-Kále	13	Szukhum-Kále
40	Viddin sánczain	13	Viddin sánczain
41	Nikápoly	13	Nikápoly
42	Várna	13	Várna
43	Sumla	13	Sumla
44	Erzerum, Török-Örményorsz. fővárosa	13	Erzerum, Török-Örményorsz. fővárosa
45	Kabak-Meidan (török kápolna) Török-Örményországban	13	Kabak-Meidan (török kápolna) Török-Örményországban
46	Van és féllégyára	13	Van és féllégyára
47	A tengerpart Trapezuntnál	13	A tengerpart Trapezuntnál
48	Trapezunt erdei	13	Trapezunt erdei
49	Hasszán-Kále	13	Hasszán-Kále
50	Collegio (al Baraccione): A czelegédi küldöttség Kossuthnál	13	Collegio (al Baraccione): A czelegédi küldöttség Kossuthnál
51	A diszkard átadása Abdul		

KOSSUTH.

Miön ma e nagy nevet tüzzük lapunk homlokára, az ő világszerte ismeretes, nálunk immár regeszerü alakjával nyitva meg újévi folyamunk arcképcsarnokát, — úgy hiszszük, a tárgy rendkívülisége fölment bennünket, nemcsak, de sőt mintegy követeli tőlünk, hogy bemutatott sorainkban, a szokástól eltérőleg, minden részletezéstől s adatok felsorolásától tartózkodjunk, s elégedjünk meg a nem csupán előttünk, de a két művelt világrészben nagy tisztelet név megemlékezésével, melyre mint mindenütt, de főleg nálunk, egyébként is, a közönség őszinte szeretetének, csodálatának kifejezése, a dörgőljén viszhangja szokott következni, fölöslegessé, sőt szinte lehetlenné téve az ünneplés bemutatás további szokásos magyarázatait, és legfőleg az alkalmiság ezuttal ama különösebb voltának megemlézésére szorítkozhatunk, mely egyébként szintén ismeretesebb, sem hogy bővebben kellene megjelölnünk; amaz örvendetes körülményt tudniillik, mely már hetek óta foglalkoztatja az ország közvéleményét, s csöndes ugyan, de annál mélyebb várakozásban és reménykedésben tartja a kedélyeket. . .

Amaz egyre növekvő s immár mozgalomnak nevezhető forrongás, melyet nagy száműzöttünk az egész világrészünket jelenleg izgalomban tartó keleti kérdésre vonatkozó legutóbbi nyilatkozásaival előidézett, s melynek általános fontossága és jelentősége kivált reánk nézve ama, nemzetünk szívében a leviharzott nagy napok után fönmaradt remény rohamos föléledésében nyilvánul, hogy a nagy száműzött, midőn e korszakos nyilatkozásában leszállott mintegy álláspontja eszménységének talapzatáról, hozzánk közeledik, s csaknem a mi elvi látkörünk határaiig jön: talán még egy rendkívüli s magasztos önföldalozás-sugallta elhatározás pillanatában, át is lépheti e határt, s teljesülhet ama, növekvő kegyelettel ápoló ohaj, hogy még visszatér hozzánk, mint valami magasb segédelem, ama pillanatban, midőn éppen legnagyobb a veszedelem! . . .

Ez ohaj az, mely bár ugyan nem vérmes, de mégis egyre erőteljesebben föllobbanó reménnyel rezgetteti népünk millióinak hálás szíveit, és a mely, még ha csupán ohaj maradna is, közéletünk oly nevezetes mozamát képezi, hogy nem mulaszthattuk el, annak emlékéért részünkről is ezennel megjelölni és mintegy megünni, azzal zárva be sorainkat, vajha a ránk oly borusan virradt jelen év lenne az, melyet e régi és vele egyéb kapcsolatos vágyaink teljesedésével oda irhatnánk, hol nemzetéletünk boldog évei följegyezve vánnak!

Kossuth Lajost, mint olvasóink tudják, Czegléd-város választó kerülete a december 27-én történt választáskor, pártkülönség nél-

kül, egyhangulag megválasztotta országgyűlési képviselőjének, s elhatározta, hogy a megbízó levelet egy küldöttség által nyújtja át nagy hazánkfiának.

A czeglédi népes küldöttség, mely Kossuthot mint megválasztott képviselőt a képviselői megbízatás elfogadására s a közel harmincz éve elhagyott édes hazába visszatérésre fel fogja, kérni, nemcsak a czeglédi választók óhaját fejezi ki. Magyarországnak lesz az ünnepnapja, ha Kossuth Lajos visszatér.

Kossuth Lajos még ma is oly erőben van, hogy nemcsak a dícső mult varázsa által hatna hazájára. Bár már ez év szeptember 16-án hetvenöt éves lesz: hangja most is erőteljes, tiszta, csengő; most is az a megragadó zene, mely nemcsak honfitársait, hanem a széles világ annyi másidegen népét is ellenállhatatlan varázsszal ragadta magával. Ezüst-fehér szakála és haja a böles aggastyán tekintélyét; a bánatos szenvedés árnyain is áttörő villámu, eleven, lángoló kék szemei az ifju lélek üdítő hatását; meghajlott, de meg nem tört alakja, biztos és szilárd testtartása s halvány pirral borított életerős arca a férfi munkaerejét mutatják azoknak, kit őt olaszországi magányában meglátogatják. Most is rendkívül érdekes alak, mint egykor volt. Más mint a régi — az itthon élők is megváltoztak! — és mégis ugyanaz, talán még nemesebb kiadásban. Az egyszerű, természetes és rendes élet, mérsékelt foglalkozás — majd könyvei és íróasztala mellett, majd kinn kertjében és a természetben — frissességét, egészségét jól megőrizte.

Az élet által nyújtott dús tapasztalatain kívül tanulmányai is kibővültek és meggazdagodtak. Politikai, társadalmi és történelmi, nemzetgazdasági és pénzügyi ismereteinek kiegészítése mellett, a természetudományokra is juttatott időt. A növényvilág és a csillagászat! Egyik a föld felé vezető figyelmét, melyben kedvesei, neje és leánya, nyugosznak; másik az égbe irányozza szemeit, hol a lelkek honát sejtje az érzelem. A természetudományokat vigaszért kereste föl.

Levelei, csak a melyek megjelentek is, és társalgása fenkölt szellemének széles körű érdeklődéséről tanuskodnak; eszméi és ötletei még folyvást gazdagon kelnek és áradnak, s könyveiben, melyeket olvas, számtalan az odavetett jegyzet, melyek a könyvtárban körültekintő látogatót bizonynyal jobban érdeklik a könyvek szövegénél. Társalgásbeli könnyű, fesztelen modorán át a lélek tisztasága, egyszerű életmódjában kevéssé is megelégedő természete tükröződik. Talán a függetlenséget becsüli szellemi és anyagi téren egyaránt a legtöbbre. „A hála nem teher“ ugyan neki, mint egyik utóbbi levelében is írja, de jól esik tudnia, hogy anyagi lekötöttségei nincsenek. „Ha szük is a falat, mely számomra jutott — írta 1870-ben valamelyik barátjának, — de sajátom s egy angol jó barátom (Oppenheim) végrendeleti szives hagyománya kivételével, munkám és fáradságom gyümölcse; nem kegye, nem adomány senkinek.“

Mint egy magába vonult böles egyszerű életet folytat Turin mellett levő mezei lakában, Collegno al Baraccone-ban. A délelőtti órákban üdítő hideg fürdő, séták és mozgással járó növénytan tanulmányok foglalják el, s csak délután fogad látogatókat. Alkonyat táján kisded társasága veszi őt körül, melyhez hű kísérijén Ihaszon kívül ifjabbik fia Lajos rendszeren meg szokott érkezni a szomszéd Turinból; Ferenc fiát hivatala távolabb tartja tőle, s havonként csak egyszer-egyszer látogathatja meg.

Honfitársainak látogatását Kossuth mindenkor szívesen veszi. A szálak, melyek őt honához és nemzetéhez kötik, nem szakadoztak

és nem tágultak meg. Vajjon tartják-e őt oly erősen, hogy a legnagyobb önmegtágadásra is rábírák, hogy minden más tekintetét félretéve, csak szíve és nemzete szavára hallgasson és visszatérjen a hazába, melynek dícsősége nagy napokban forrt össze az ő dícsőségével — örökre, elválhatlanul.

Uj év napján.

Reggel korán, a mint felérek,
Zsong a szobám, mint egy kis fészék.
Sugás-bugás: „nem ébred mégsem?“
Alig várhatják ébredésem.

Kisebb faeszkám, nagyobb lányom
Siet, hogy nekem jót kívánjon;
Aztán versenynek a nagyobbak,
Hogy melyik tud kívánni jobbat.

Az anyjok jó legutóljára,
S ajkamat egy hó csók lezárja.
A mint lágyan, némán borul rám,
Mint sárga partra csöndes hullám.

Szememben üdv s öröm-köny fénylik,
Mit mondjak én viszont ma nékik?
Ez üdvömért mit tudjak adni?
Oh van-e áldás, olyan, annyi?

Megáldom őket mind egyenként,
Adjon az ég rájuk meleg fényt,
Hogy nőjenek, mint gyöngy plánta,
S viruljanak e szép világba.

Még annyit mondok a fuknak:
Az életbe ha majd kijutnak,
Mit én csináltam kezdve gyengén,
Folytassák ők azt jobban, mint én.

A lányoknak — mit isten adhat,
Kívánom nekik a legjobbat:
Legyen mind anyjához hasonló,
Oly szép, oly hű, oly munkás, oly jó!

Szász Károly.

A pataki várkertben.

Mikor is volt? rég, bizony rég,
Mikor itt e kertbe' jártam;
Oh de most is ismerős még
Gyep-ülökém, eserjesátram.
Ismerős mind bokra, fája,
És a lombok méla árnya,
Mely, ah, most is mintha jönne
Itt is, ott is, üdvözölne . . .

Itt utamba áll a jávor,
Lombja sutog, s én megértem;
Tudni vágyik a leányról,
Kinek nevét rája véstem.
A kiről, míg lellem álma
Elragadt egy búvilágba, —
Ő fölöttem gonddal állt őrt,
S álmaimhoz szép mesét szőtt.

Ott megállit a platánfa,
Kérdez ő is sutogással; —
Ifju szívem hű barátja,
Sohse' közlé titkom' mással. —
S míg hevite lángszerelem
S vágyaimban forra keblem,
Ő lehajta lombos ágát,
S biztatólag ugy karolt át.

Itt virágok csegettüje
Szól az ismert, régi hangon;
Ott a bokrok fülmiléje,
Hogy hamarabb választ halljon.
Dal, szerelem, s a mi minden
Üdvözítő volt e szívbén,
Itt fogant, itt jött világra,
Hol madár száll ágról-ágra.

Mit felelek ennyi régi
Jó barátnak, ismerősnék?
Szólni kéne, szívem érzi,
Ámde szót a köny előz meg.
Lásd e könyben, lásd, oh jávor,
Szép meséket a leányról;
Csalfa fény volt lellem álma,
S kárhozatba vitt — utána!

Fák, virágok, nézzetek rám!
S vágyat, reményt, dalt, szerelmet
Megmutat e kicsi hullám,
Mely szívemből felszökkellett. . .
És valóba! ' szóm se' hallik, —
Bokor és fa összehajlik,
És megértve bűt és könyet,
Szomorúan üdvözölnek.

Fejes István.

Hatem bey paripája.

Történeti beszély.

P. Szathmáry Károlytól.

I.

Az emberiség bölcsőjénél vagyunk; nem messze azon helytől, melyet az Irás Éden földjének vagy kertjének nevezett el. Változatos, s rézben erdővel borított fennlapály alatt, rohanva száguld tova a kiáradt Zab folyó, a Tigris legnevezetesebb mellékfolyója, mely a távolban lépesözetesen lejjebb-lejjebb lapuló sikság homályában vesz el. A folyó tul partján mély szakadásoktól átszelt halmok, majd hegyek emelkednek egymás fölé; míg a délnyugoti láthatár végpontján, mint óriási püspök-süveg, magaslik fel a büszke Ararát, melynek kettős orma között, örök V betűt képező hórétég fehérén a még leáldoztatban is forró nap utolsó csókja ég.

Természetileg nagyszerűbb és történelmileg klasszikusabb tájat alig lehetne a földön találni valahol: a Tigris folyam, hol az emberiség bölcsője ringott; az Ararát-hegy, melyen az özvövizből egyedül megmentett Noé-család bárkája megpihent; az egész halomsorokat képező romhalmazok, melyekből itt-ott még egy-egy szárnys orozlán ékíratokkal megjelölt óriás alakja beszél az assyr és méd birodalmak hajdani nagyságáról; a sikon szétzört falvak, melyek öléből harezos arab főnökök berovátkolt várai s az elhunyt szenteknek kupolás türbéi (sirkápolnái) emelkednek ki; a gazdag föld, melyen a megtelepült arab akkor is arat, midőn a szomszéd tartományok lakói éhen halnak; végül a vándorló arabok, a beduinok itt-ott felcsillámló sátorvárosai szilajul robogó méneikkel, legelő gulyáikkal és nyájakkal, oly élénk s örök emlékebe vésődő képet alkotnak, melynek párját máshol hiába keresnők.

Fenn, hol a Zab folyó magasodó hegyek árnyában vesz el, áll e beduin karamok legnépesebbje, a tiszteletreméltó Abdullah seyke. A hatalmas főnök biborszín sátorra egy halmon magaslik ki a többiek közül; aranyozott gombjain és félhaldóján megtörik a napsugár, s oszlopainak hófehér tollait folytonos ringásban tartja az esteli szellő. Nem messze a sátólortól túszkölő és toporzékoló harezai ménei képeznek hosszú sort; alantabb tevéi legelésznek, s csak a halom alján tul emelkednek, hosszú utczákat képezve alattvalóinak változatos színű sátorponyvái, melyeket kőröskörül csaknem mérföldnyi téren körítnek a legelő ménesek, nyájak és gulyák, őrizve gondos pásztoroktól.

E gyönyörű kép egy sokkal gyönyörűbb szempárból verődött vissza.

Abdullah bey sátra előtt leánya, a bájos Szelima állott, merengve talán a szép vidéken, vagy talán önmagába merülve el.

Mohamed próféta, kinek képzelete hét mennyországot alkotott egymás fölé, s mindeniket megnépesíté a halhatatlan világ legszebb teremtményeivel, bizonyosan elbámult volna Szelima láttára. Gyöngyvirág volt ez, melyet kezünk nem mer érinteni, de melynek búbája mégis lelánczolja érzékeinket. Gyöngyvirág, melynek levelein az örök Isten áldásos harmata csillog, oly szempárban, melyeknek viláma keblünk belsejeig hat, arcz, mely a szemérem és angyali szelidség legfinomabb vonásaiban ragyog s melynek csaknem át-látszó fehérségét egész lombja takarja be a hollósötét fürtöknek, a barna szemöldöknek és hosszú szálu szempilláknak melyek akként árnyalják körül szende, de mégis ragyogó szemeit, mint szomorufüzek a csendes tó vizét, melyből a nap fénye sugárzik vissza. Végtelen tökélyű és finomságu tagjait arannyal gazdagon himzett violaszín kaftány folyja körül; alig domborodó kebleit s természetét hófehér selyem takarja, s gyermekhez illő lábaeszkáira az arannyal kivarrott vörös cipők mintegy oda vannak lehelve.

Mibe merült el, hova gondol a gazdag seyke gyönyörű leánya? — talán maga sem tudná megmondani. Csak tizenhatéves volt még a viruló tavaszt, s hallá lehullani az ősz leveleit; atyja, a csatákban erős, óvta őt még a nyári szellőtől, a májusi harmattól is; hatalmas fegyvere és parancsnoki tekintete sem ellenséget, sem barátot nem engedett leánya sátor-osztályáig.

A puszták leánya csak képzeletben élt még; gyermekvágyai még meg sem értek, s máris teljesítve lőnek, az érzelmek harcát, a szenvedélyek küzdelmét, az életet hirtől sem ismeré. De India kagylóinak gyöngyei, melyekkel atyja gazdag fürteit köríté, Ceylon rubintja és Egyiptom smaragdja, melyek ékszer-ládájában a nemes tűzü gyémánttal váltakoztak, az arany-színű sawlok, melyeket Persia termelt, a gazdag selyem szövöket és bíbor kezdék színeiket veszteti előtte; a kis őzecke, mely lépteit kísérte, göndörfürtű bárányai, melyekkel mint gyermek oly örömet játszadozott, a nemesvérű paripa, mely ősi származását a villámotól és szellőtől hozza le, melynek erei átpirosanak a finom fehér bőrön, mely szép terhét oly büszkén hordja hátán, s hízeglőn nyerve veszi el a cukrot asszonya hófehér kezéből: — mindezek kedvessége, szépsége napról napra halványul a szép leány szemében, — maga előtt egy végtelen irt s ebben az ismeretlen vágyak ködképeit látja, melyek felé szeme, szíve vágyik, de melyek felfogható, érzékelhető alakot még nem nyertek.

Igy áll ott, s szép szemei a lassanként elboruló sikság homályába vesznek el: — midőn e sikon egyszerre sötét pont tűnik fel, m ntha a ködképekből, melyek lelke előtt lebegtek, egy árnyalak egyszerre alakot nyerben, körvonalai erősebbek és egyre nagybodók, közeledők lennének. Igen, már kiveheti: egy szelek szárnyán járó, csaknem tündéri sebességgel közeledő lovac az, ki előbb csak fekete pont volt, tul a folyó szakadozott partján, sebesen válik ki az alkonyat ködéből, ezüst sisakján kócsag, forgóján és messze elfénylő kardján meg-

megesillan a hegyek mellé szállt nap utófénye, a mint közeledik, egyre jobban kiválik a büszke fehér mén s a rajta ülő lovac daliás alakja.

Mi tartja Szelimát helyéhez szögezve? Miért nem tudja szemeit a közeledő lovacról elvenni? Hisz a beduin főnök leánya előtt nem ritkaság a harezias lovacok látása; nemes vérű mént, daliás lovacot látott ő ezeket.

A képzelet játszik az ifju leánnyal. A perc csábító, végzetes, melyben a lovac megjelen. Képzeteinek ábrándképe vágott össze a valósággal; ugy tetszik neki, mintha azon sivatagban, mely lelke előtt lebegett, s melyet nem töltött be egyetlen öntudatos vágy, csak most találna látásra és megismerésre méltó tárgyra.

Most a lovac eléri a Zab szembefekvő partját s még előnyösebben tűnik ki férfias alakja, melyet fényes öltözet s kövektől ragyogó fegyverek öveznek.

Gondolkodás nélkül ugat be a magas partról a folyam rohanó hullámai közé s Szelima nem tud elfojtani egy éles sikoltást.

A három férfiai, kik a közeledő lovacot szintén észrevehék, bámuló csoportokban állnak a sátor-város előtt, s Szelima sikoltására atyja, az agg Abdullah lép ki, méltóságos léptekkel közeledve leányához. Tagjait zöld kaftány fedi, mely szín viselése csak a próféta családjából származottnak van megengedve; hófehér turbánja egy második óriás fejet képez mely ránczu homloka felett, s összevont sűrű szempilláinak sötét színe sajátságos ellentétben áll összefolyó hófehér bajusza és szakállával, mely utóbbi gazdag fegyverekkel rakott övéig leng alá.

— Ne félj — mond nyugodt hangon az ősz főnök, kezét leánya vállára téve, miközben szemei a haboktól tova ragadt lovacra valának szegezve, — a lo, mely ott uszik a Khamse öt fájának legnemesibikéből, az Obejan Serach nemes vérből származik, mely sohasem hagyja cserben lovacját; s a lovac, ha jól látom, még nemesb vér, a Hovárok nemzetségének törzséből, mely megkülönböztetésül viseli a kócsag büszke tollait.

És csakugyan, bár a zngó folyam hullámai a lovacot jóval lejjebb vitték, a nemes lo kevélyen szeldelte a habokat, s parthoz érve hattyuként szökött ki és száguldott fel a fennlapály oldalán, egyenesen a sátorpalotának tartva, míg Abdullah és leánya előtt egyszerre földbe gyökereztek a hatalmas mén lábai, s a deli fiatal lovac, kinek ajkait és állát alig husz évre mutató göndör pelyhek vevék körül, elébb mélyen meghajolt az ősz vezér előtt, aztán egy perczig bámulva függeszté szemeit annak tündér szép leányára és önértettel, de kevélység nélkül szólalt meg.

— Én Hatem vagyok a Hovárok törzséből.

Még egy pillanatig függöttek Szelima szemei a csodálatosan feltűnő lovac alakján, aztán eltűnt a sátor oszlopai között, míg Abdullah éles tekintetét az ifjura szögezve kimért szigoron hangon mondá:

— Százados gyööllet él törzsem és a Hovárok törzse között, a verbeszu itt és tul százakat feketett le az anyaföld kebelébe: de a nap leszállt s Abdullah sátra nyitva áll. Légy üdvöz!

(Folyt. köv.)

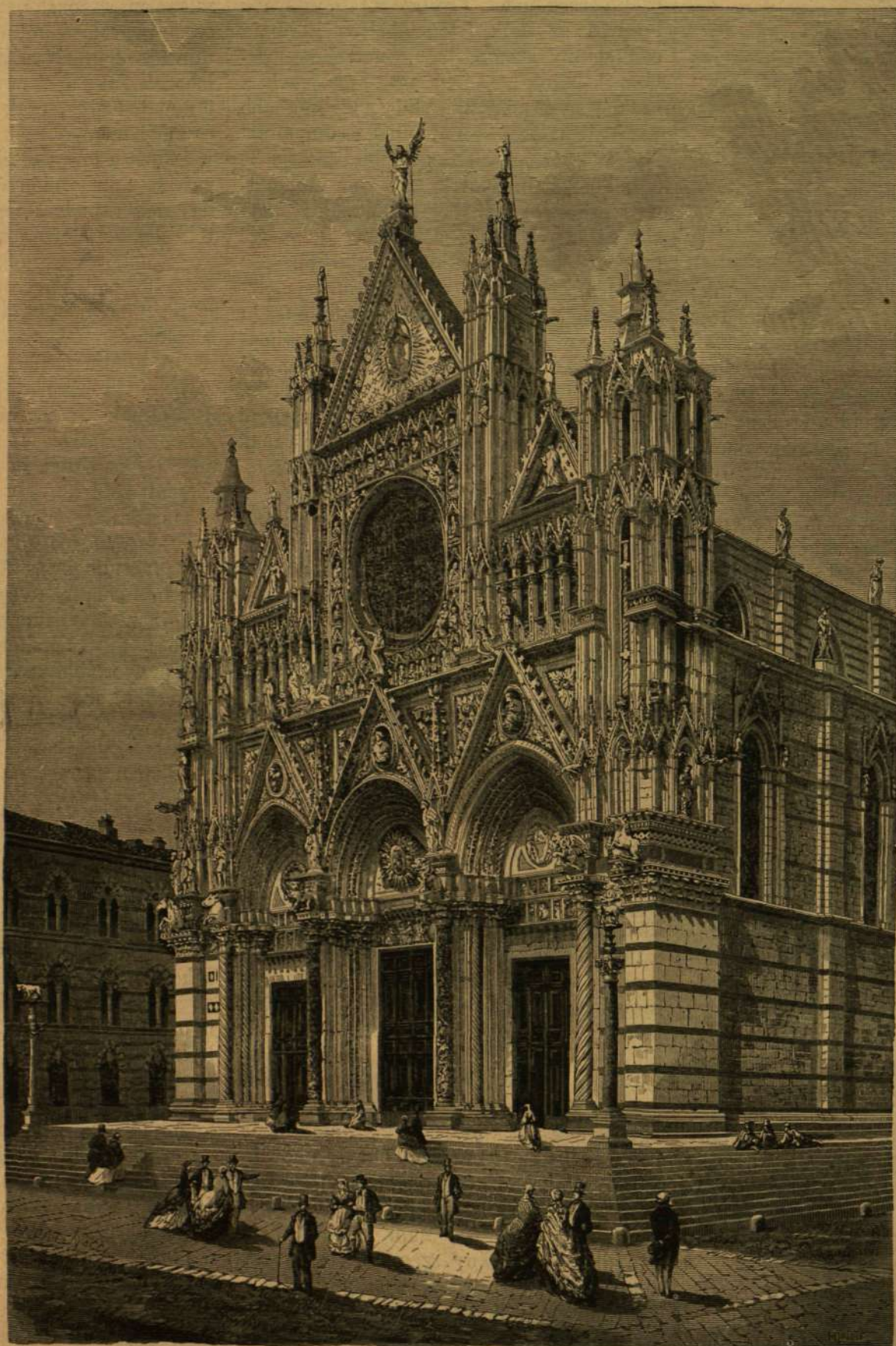
A sienai székesegyház.

Siena, Közép-Olaszországnak egyik legrégebbi városa, úgy régészeti, mint történelmi és művészeti tekintetben a legérdekesebb helyek közé tartozik az egész Olaszországban. Italia városainak különben is több-kevésbé izgalmas történetek van, mert minden valamire való város kisebb-nagyobb arányokban egyszersmind

Siena multjáról, s kivált középkori történetéről igen sokat lehetne mondani, hanem eredetéről biztos adataink nem igen vannak, annyi valószínűnek látszik, hogy a várost még a régi etruskok alapították. A római írók közt először Plinius és Tacitus emlegetik e várost, mely Augustus korában az akkor létezett 28 „colonia” egyike volt. Anicius Ananus 303-ban a város lakóit a keresztény hitre térítette, de egy császári proconsul a nazarethi próféta legbuzgóbb

A város történetének lénypontja e ghibellin-korszakra esik. Nagyszerű harcokat folytatott a guelfek vagyis pápapártiak ellen, s népességben és gazdagságban egyre gyarapodott. Később a XIV. század közepe táján hanyatlani kezdett, s ma már csak árnyéka egykori nagyságának, de azért nemcsak Olaszországnak, hanem bizonyos tekintetben egész Európának is legérdekesebb és legnevezetesebb városa.

Siena meglehetősen meredek domboldalra

A SIENAI SZÉKESEGYHÁZ.

politikai központ, főváros, sőt mondhatni egy külön álló nemzet volt. Az egész Olaszországnak csupán Róma parancsolt, s ez a tőle függő municipiumoknak sok szabadságot engedett. Azután eljöttek a germán eredetű népek, s a Caesarok hatalmát megdöntötték. Azontúl minden önálló község egyénesebb színezetet öltött fel s a császárok és pápák közt folyt százados harcok alatt e községi szabadság és önállóság folytonosan erősödött.

hívének a fejét levágatta. A középkorban tömredék viszontagságon ment keresztül a város; egyszer a longobardok, másszor a frankok, eleinte grófok, később püspökök uralkodtak fölötté, s különösen az utóbbiak a XII. század elején tulságos hatalomra tudtak szert tenni. A pápák és császárok közt folytatott heves küzdelmek alatt Siena határozott ghibellin, azaz császár-párti volt, de azért a pápák sem vesztették el minden befolyásukat e város lakói fölött.

van építve, s ezért utcái nagyon meredek, kanyargósak és szűkek, annyira, hogy a város szebb része kocsikkal alig járható. Legcsinosabb tere az, melyen a város háza, Palazzo del Pubblico, emelkedik s melyet pompás szökőkút díszít. A várost régi kőfal veszi körül, melyen több kapu nyílik, s ezek közt legdiszesebb az ugynevezett fő- vagy városi kapu, a Porta Camollia. Fellegvára is van, melyről nagyszerű kilátás nyílik a város paradicsomi környékére.

Siena főbűszkesége a gyönyörű székesegyház, melynek külső és belső képét eredeti fényképek után készült rajzokban mutatjuk be. E nagyszerű építészeti remekmű, mely a XII. és XIII. század góth izlésében épült, 1284-től 1537-ig az ország legkitűnőbb művészei dolgoztak. Az épület maga igen régi; 1012-ben már templom állott e helyen, s 1229-ben már dolgoztak a mai épületen is; 1317-ben megnagyobbították. 1339-ben déli szárnyát

zománcozott alapon, aransugaraktól környezetten. A ki e pompás templomot meglátogatja s roppant belsejébe lép, akaratlanul is ama meggyőződésre jut, hogy ez a világ legszebb imaháza. Építészeténél nagyszerű s mégis elegáns, izléses, és a csaknem tulságosan sok műrekek által egészen lebűszölve érzi magát a látogató. A templom a tetőzettől a talajig egy valóságos csodamű. Csak itt lehet látni ama gyönyörű márványozásokat, melyeket Cicognara azok

tisterium, a főtemplom mellett emelkedő nagy kerek épület, szintén remek faragványművekkel van díszítve.

A városnak még több, szintén igen díszes építészeti temploma is van, melyeket hasonlóképen a művészet kiválóbb termékei tesznek érdekesebbé. A városházát szép freskófestmények díszítik; a szépművészetek akadémiaja, az egyetem, számos zárda, siktetmák és árvák menháza, az előkelő toskáni családok díszes

A SIENAI SZÉKESEGYHÁZ BELSEJE.

meg akarták hosszabbítani, de az 1348-iki nagy pestis után a munkát félbe hagyták, s csupán a régi főtemplom kiépítésére szorítottak, melynek külső munkálataival a XV. században készültek el. A homlokzatot 1380-ban végezték be.

A templom az építészeti, műfaragászat, festészet s részben az ércöntés remekműveinek valóságos muzeuma. A főbejárat fölött a város védnökének, szűz Máriának képe pompázik kék

melé helyez, melyek a régi görögök és rómaiak korából maradtak ránk. E mozaik padozatot 1369-ben kezdték lerakni, s a legkitűnőbb művészek rajzai után egészen a XVI. századig dolgoztak rajta. Az egész épület kívül és belől a legfinomabb fekete és fehér márványlapokkal van borítva, s óriási tetőzetét a legtekélyesebb izléssel faragott márványoszlopok tartják, míg falait és oltárait Olaszország leghíresebb művészeinek pompás festményei ékítik. A bap-

palotái megannyi műrekei a középkori olasz építészetnek. Van ezeken kívül két színháza, két nyilvános könyvtára; továbbá vannak irodalmi és tudományos társulatai, kórházai, más jótékony intézetei, tanodái, papnöveldeje, orvosi főtanodája stb. Szóval Siena igen előkelő helyet foglal el az olasz városok közt még most is.

Hogy hajdan még nagyobb, népesebb és gazdagabb volt, a következő pár adathól elég világosan kitunik. Ugyanis a régi foljegyések

elmét még könnyebbé tette a nagyra nevelt vágy: ország-világ látni és látni — tengert.

Az a tenger! Hányszor kioztam el képzelt-tehetségemet; igyekeztem a tó vizét a láthatárig kiterjeszteni, igyekeztem elképzelni, hogy a róna merő víz.

Mind hiába! Éreztem, hogy ez mind kevés azon fogalomhoz képest, a melyet száz és ezer utelírás a „tenger“ szóba foglalni igyekezik — hasztalanul. Bizonyos dolgokkal szemben szegényenyé válik a leggazdagabb nyelv, hitványnyá válik a legmerészebb eset is, — a tengerrel szemben bizonyosan, ezt már jókor tudtam.

A Krajna legnyomortabb sziklás vidékén letett a civilizáció lova, a vasut, Szent-Péter táján, és azontul le nem kerültem saját-lábaimról Zaráig.

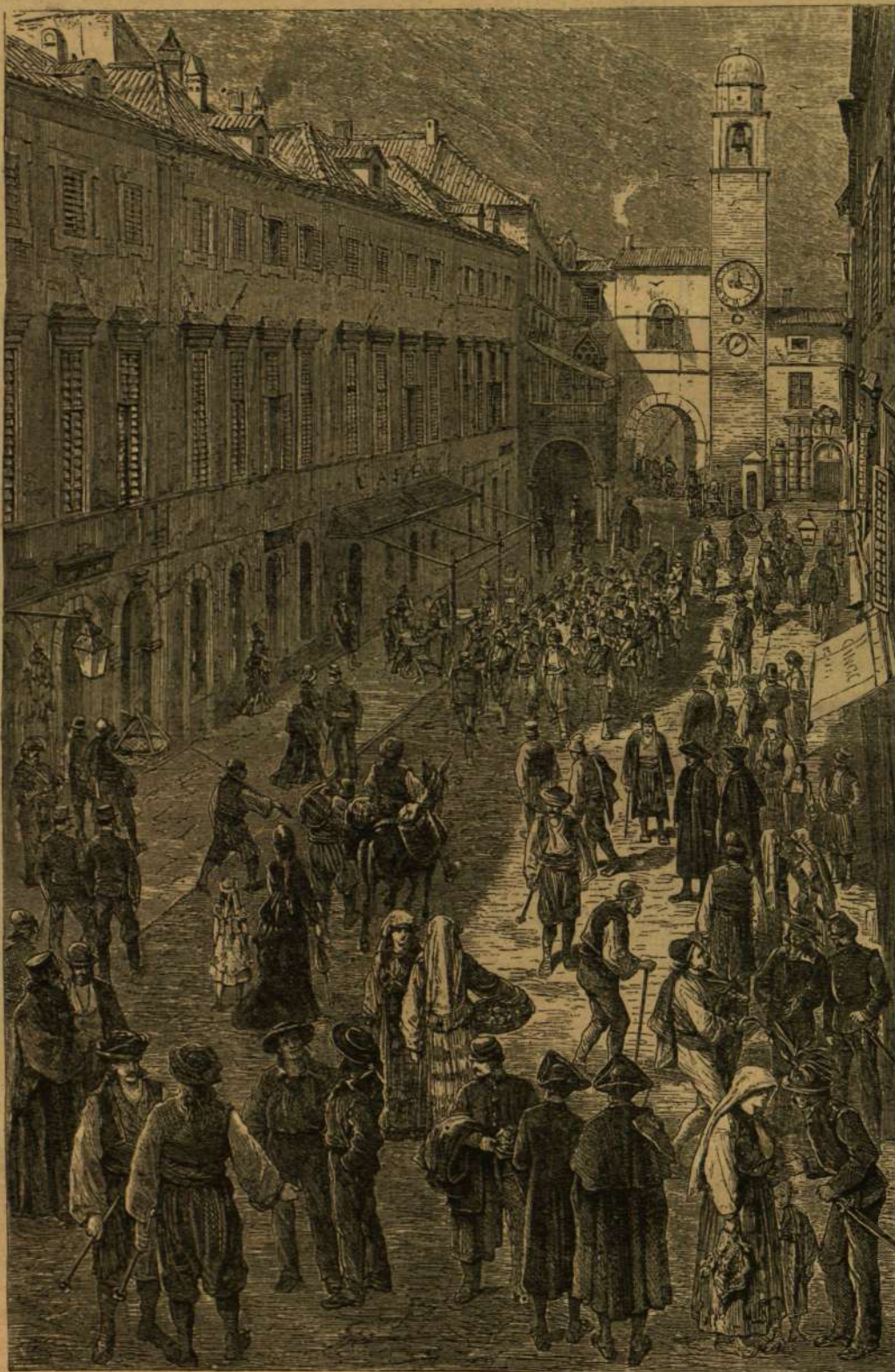
No, de Szent-Péter után következett Lippa, s egy szép napon egy jó illyr „forsponos“ megmondta nekem, melyik domb tetejéről látjuk meg a tengert. Meg is láttam az örök szép Guarnero öblöt, tehát a „magyar tengert“, mely mint víz és mint egyéb is — sós nekünk. Én tehát azt nem tudtam, hogy a tenger sötét acélszöld s hogy — lélezkik.

Noha a Guarnero egy tó benyomását gyakorolja reánk — mert a Lusín, Veglia, Cherso szigetcsoport elzárja — mégis, milyen tó ez! Az ember egyszerre ropant törpének érzi magát — nem tudja, hogy miért, de csak érzi. A habok úgy emelkednek, mint egy óriás melle a lélekzettől, s e lassu, egyenletes mozgás oly természetű, hogy legott értjük, miszerint itt egy ellenállhatatlan hatalom működik. A kereskedelmi hajó vitorlája fehér pontnak tűnik fel, még közelről is, a hajó teste nem is látszik, mert a hullámok — a csendesek is — elfedik. Az Indiákat járó gőzhajó gyufaszálnak látszik, s el kell hitetnünk magunkkal, hogy a fel-feltünedező mákszemek halász-bárák. A partok ellapulnak, noha a Karszt sziklahomlokát ők alkotják, s ők őrzik a szárazföld életét. Hiu reményünk, a magyar „tengeri hatalom“ fészke: Finne azokra a házikókra emlékeztem, a melyeket a karácsonyfa hozogat a „jó gyermekek“ nek. Cirkvenicza egy kis üstök, Novi egy fehér pont: a víztömeggel, annak mozgásával szemben minden letörpül.

A látvány megbűvölt, de vonzott is. „Csak a parthoz, a parthoz!“ A fáradság elszállott. Fiumébe érve, nem törődtem a házakkal, emberekkel, a hegyszámra felhalmozott narancsokkal, mert a tenger kellett nekem; hiába verték a diszes „czapistrángot“, elfelejtettem

tökéletesen azokat a remek törvényeket, a melyeknek minden paragrafusára „wird mit dem Tode durch Pulver und Blei bestraft“ biztatással végződött. Követtem az apályt, megláboltam a dagályt; néztem a sirály lengő röptét, a melylyel a hullám színét követte. „Gyermekéim legszébb álma — sok szép tengeri csiga! — beteljesedett.

A karsu Cerithiumból, az elegáns Cardiumból — Mytilus, Tellina, Conus — a sziklára mintegy reáforradt, süvegalaku Patellából és sok száz másból markolhattam, amennyi csak tetszett. A mint az első felhevülés csillapodott,

A STRADONE RAGUZÁBAN.

látni is kezdtem. A Murexben bujkáló Bernárdinus-rák furfangját; alig győztem élvezni. A jobbra, balra, előre, hátra egyforma ügyességgel futó kurta, hol kaszás, hol sarló-lábu rákok, sziklaszinű vagy már épen mohlepte testökkel, hogy csaltak meg! Azután a felszínre vergődött a csapatosan uszó tin-hal ives háta, elmerült, hogy ismét felvetődjék . . .

A szakadó est is ott talált. Az örök tükörben néztem a csillagokat, mint ringott és cikázott fényök a hullámokon; és néztem az éji halászkok sajtatüzét, a tenger e pásztortüzeit, melyeknek fénye mint egy tűzkigyó futott végig a tüköröz vizeken.

Ez tenger volt, de még nem az az igazi, mely a láthatárral ölelkezik; mely, a mikor csak lélegzik, oly esábitó, de a mikor haragos, oly rettenetesen szép.

Kijutott ebből is a köztársaságnak egy kipusztított fészke, a Ragusa táján. A kép egy bepillantást enged a „Stradone“-re, a „Porta Ploce“ elzárja a kilátást. Majd elmondom a maga helyén minő ez. (Folyt. követc.)

Egyveleg.

— **Drága erkély.** India benszüllött fejedelméi közelebről Delhiben össze fognak gyülni közös tanácskozásra. Európai polgárosodásunk s az ezzel járó kíváncsiság és látvány-kezdés annyira elharapózott Indiában is, hogy Delhiben egyetlen erkélyért a diszmenet elvonulásának tartamára 50 font sterlinget (500 forintot) ígérték.

— **Udváros orosz felekezeti.** A női jogokért buzgó szépnem bátrabb és a férfakkal, jogaik elrablásával szemben harciasabb része nagyon meg lehet elégedve amaz új orosz felekezettel, a melynek tana szerint a család feje a nő, s a férfi teljesen alá van rendelve az asszonynak, s minden héten köztelen bűneit legalább egyszer nevének meggyónni. E furesz felekezet, mely a férfiak közt nehezen fog számos hívet szerezni, leginkább a tambowi kormányzóságban van elterjedve.

— **Értékes korall-zátony.** A „Gettysbury“ nevű amerikai gőzhajó a Szent-Vince-fok közelében az északi szélesség 36° 30' és a nyugoti hosszúság 11° 38' közt, midőn Fayalból Gibraltárba utazott, igen értékes vörös korallból álló zátonyt fedezett föl. Midőn a zátonyt megvizsgálták, annak legesekélyebb mélységét 30 ölnyinek találták, holott a zátonytól 20. ang. mérföldnyire a tenger 16,500 láb s a zátony és a Szent-Vince-fok közt 12,000 lábnyi mély. Csodálatos, hogy e zátonyt eddig föl nem fedezték.

— **Pókot fogó légy.** Pár év előtt Új-Zeeland szigetén (Ausztráliában) oly legyet fedeztek föl, mely pókokat fogdos és a légyvilág ez esküdt ellenségével táplálkozik. Alig hogy e fölfedezésnek híre futamodott Európában, egy Vansittart nevű tudós rögtön felszállt, hogy Közép-Olaszországban színtén ismernek egy olyan rovarfajt, mely tökéletesen hasonlít az új-zeelandi pókfogó légyhez és a melynek tudományos neve Sphex sabulosa. „E légynek meglepőbb tulajdonsága“ — írja Vansittart — „melyet az új-zeelandinak leírásában említetlenül hagytak, az a három negyed hüvelyknyi hosszú és finom ezéna vastagságu fonál, mely a test részeit összeköti. S bár e légy meglehetősen hasonlít a darázshoz, csipése teljesen ártalmatlan.“

Thököly Imre órája.

A mult évi műtörténeti kiállítás alkalmával több egyéb becses műtárgyon kívül, a Bethlen család egy érdekes történeti ereklyéjét is a nyilvánosságra hozta egyik buzgó kiállító, gr. Bethlen Andor. Ez érdekes ereklyét a Klösz György által közelebb elkészített műtörténeti kiállítási fénykép-gyűjteményből alkalmunk van most olvasóinknak is bemutatni.

Ez ereklye Thököly Imrétől a nevezett családhoz került álló óra, mely történeti érdekén kívül, még sajtáságos barok alkotása miatt is figyelmet érdemlő képviselője a XVII. század izlésének.

Első tekintetre senki sem hinné, hogy a magas hatszögű, kettős alapon álló török s a mögötte álló fatörzsöt utánozó pózna, melynek végén iveridomu kerékben tengely körül mozgó éggömb van, egy óraművet rejt magában és hogy a töröknek két karja óramutató szerepét teljesíti.

Csak ha közelebről megnézzük, látjuk a gömb körül futó övön a római számokat I—XII-ig; a jármű a gömb belsejében van s ez óramű az álló alak két karját is mozgatta. A jobb kar lecsüng, kezében görbe kard, balja fölemelt s a kezében lévő lyuk arra mutat, hogy talán lándzsa vagy hosszú póznás dárda volt benne, mely a gömbig érhetett; az egyik kar az órákat, a másik a negyedeket jelezhetette s a fölfegyverezett karok mozdulatát talán rögtönös zaj kísérte és minduntalan figyelmeztette Thökölyt: „A törökre vigyázz!“

Nem tudjuk honi készítmény-e a fejedelmi óra. De nincs ok hinni, hogy brassói vagy nagy-szebeni ember mért ne készíthette volna. Bizonyos, hogy a mester kora izlését híven követte, tudván, hogy a serlegekűl szolgáló szarvasok, medvék és egyéb állatok mellé, valamint a puttonyos asszonyokat, vagy vízi malmokat utánozó edények közé, álló-óráknak csak ily, karjait emelő és lehajtó emberidomu gép illik.

Az óráról művészeti szempontból nincs sok mondani való. Az alapzat a barokk díszítési mód sallangos modorában van ékítve s a török ornamentális szobrocska, melynek kivitele magasabb műigényeket nem emel és az egész óra eléggé mutatja, hogy oly kor születték, melyben a művészet és műipar közt az összefüggés már lazult volt.

Azt pedig, hogy épen török van a Thököly óráján, azonkívül hogy a török néppel oly mindennapi érintkezésben voltunk, s volt különösen a bujdosók vezére, kimagyarázza a műipar akkori divatja is, mely akkoriban különös előszeretettel alkalmazta a török alakokat, mint később a négereket, majd a khinaikat, legujjabban pedig a japáni alakokat ilyenmő díszítésekre.

Téli kirándulás.

Fővárosi tárcza.

Kihalt a pusztá, kopár a mező. Varjak és hollók kárognak a beláthatlan síkság fölött, melyen egy-egy összegémberegett akácznál vagy szélvészről oldalvást döntött kutyágnál nincs magasabb pont tizenhárom határban.

Dehogy látnál falut elaruló toronybűbot a kéklő messzeségben. Köröskörül az alföldi pusztá, egy-egy napi járásnyira egymástól fekvő csárdáival, tanyáival és pástorkunyhóival.

Téli kép s még sem az. Hiányzik a fehér hólepel, a természet nagy téli takarója. Csupán egy-egy mélyebb barázdából vagy utszéli árokfenékről csillog eléd valami fehérség, jelöl, hogy néhány maroknyi havat mégis hullatott tegnap vagy tegnapelőtt valamely elvonuló fölle.

— **Bomlott időjárás ez uram!** — dörmögi a rókaprémis bundájába fülig burkolt urasági kasznár a vasuti coupé átellenes oldalán, nagyot fuva öblös tajtipipájából a kocsi megereszdedett ablaktáblájára. — Romlott időjárás! A vetésnek nincs hótakarója, a „ki“ megöjja az elfagyástól. Fekete karácsony: fehér húsét. Ha így mókázik az idő, fölkapok az állunk öszre.

Kevesen vagyunk utazók. Egy-két, esaládja körébe siető „honatya“, egy végrehajtásra kiküldött ügyvédsegéd, ki vékony, széllé belélt lebernyegében úgy didereg mint a kocsonya, „transferált“ honvédtiszt, vagy egy féltucat beszédés üzér s egy tisztos nagymama, a ki gyermekágyban fekvő leányát volt meglátogatni.

A küszöbön álló karácsonyi ünnep esendje borul a vidékre. Az állomásokon alig várakozik egy árva szál utazó a vonatra. Kéken gomolyodik égnek az őrházak kéményeiből az illó füst, összefolyva a magasban lebegő ködfoszlányokkal. A robogva tovasiető vonat kerekének dübörgése szakítja meg ugyszólván egyedül az egész vidéket betöltő esendet.

Hogy egyik óra a másik után mulik s délre kezd járnai az idő: elérsz a pusztá kellő közepén

Thököly Imre órája.

fekvő állomásig, homnan kocsin kell folytatnod utadat.

Kiszállsz a tovasiető vonatból s körülnézel az elhagyatott indóház tájékán.

Ott áll vendégszerető barátod fogatja s mellette a csöppnyi makrapipáját láttodra illetudással szájából kiemelő kocsi.

Adta Pista gyereke, hogy megbajszosodott azóta, hogy utójára láttad . . .

— No Pista, mi az ujság erre?

— Kösözöm, teinsuram, csak megvolnánk valahogy ügygyel-bajjal.

— Hát mi baj van?

— Rosz az ut. Hogy hazulról elindultunk, kétszer elakadtunk ideig. Sár van uram erre nálunk a pusztán mindétig, hogy megeredt az ösi eső.

— Sár-e? De hát nem fagyott?

— Fagyott ám, a ki . . . majd elszóltam volna magamat. Ép amny hideg járt, hogy csupán a sár legteteje keményödött meg vagy egy ujnyira. Az alatt a feneketlen pocsolya, melybe egyre beszakad a kocsi . . .

Szépen vagyunk! — gondolod magadban, ha ugyan ismered már tapasztalatból a pusztai utak sártengerét.

De nincs idő késedelmeskedésre. Nyomban kell indulnod, nehogy megleljen az éj az elhagyott pusztá kátyús útján.

Hej, be pogány utazás! Föler a purgatoriumi kinszenvedéssel.

A jövrény négy ló alig győzi lépésről lépésre vonszolni a tengelyig sárba szakadó könnyű csészt. Nagyokat zökken-zökken a pocsolya örvényeibe süllyedő kocsi, melyben két fal között idestova dobott gummilabda gyanánt vetődsz egyik oldalról a másikra.

Bundád, arezod, süveged befeketül a pocsolya fölröcsesentett hig sarától. Hasztalan gyüröd föl a szinte fejed bujba fölött összecsapó bundagallért. Arezod szabadon maradt részét nem óvhatod meg a gonosz folyadék fölröcsesentésétől. Ha jól-rosszul meg nem törülgetnéd, szerezesen gyanánt köszöntnél be barátodhoz.

Ah, ugyanannyi joggal, mennyivel Goethe zengé, hogy nem ismeri az az „égi hatalmakat, ki keservteljes éjeket nem virrasztott át könyezve“, állíthatni ezt azokról is, kik nem lubiczoltak legalább éltükben egyszer az alföld sár-oczeánjában.

Hogy tapad, hogy ragad ez az enyvhez hasonló fekete pép! Ördögök kavarták emberek s lovak gyötrelmére.

A kocsi mellett gubájába húzó csöpp embernek le-le kell szállnia a bakról, hogy megtisztogassa a kerekeket s kullókat a rájuk tapadt sártól. Jancsi gyerek, alföldi béresiu létere, nem sokba veszi a pocsolya örvényeibe való gázolást, noha szinte elmerülne a sárban, ha nem kapaszkodnék a kullókba.

Csigalassusággal vászorogunk előre. Hej, be megirigyeléd a kocsi fölött magasan tova-repülő hollók dolgát.

Meg-megakadunk. Szegény páriák alig győzik kivonszolni a sok kátyúból kocsiukat, noha Pista most ugyancsak használgatja már az ostornyélet, czifra káromkodással iparkodva nagyobb súlyt kölesönözni suhogó nógatásainak.

Nem káromkodni, — könnyű nektek azt mondani! De utaznátok csak téli esők s hóviz idején az alföldön, hat-hét óráig kinlódva a sárral telifrócsesentett ülésen, míg kocsitok egyetlen hitvány mérfölddel halad előbbre: s akkor érteni fogjátok azt a kedélyállapotot, melynek kitoró lávaja a legsajtásosabb káromkodás . . .

Besötétült, hogy a házi komondorok hangos esaholása barátod pusztai rezidenciájának közelségét jelzi.

Néhány percz mulva ott állsz a derék emberek körében. Mily viruló család, mily boldog házas élet a pusztá ezen oázisán! Még van régi szabásu magyar élet az országban, csak hogy mentől távolabb kell azt keresned a járt ország-utakól.

Hogy vizzel, szappannal, kefével és fésűvel rendbe hoztad külsődet és sárréteggel burkolt hontottatból ismét európaivá varázsoltd magadat: belépsz az elfogadó szobába, mely jöttöd megünnepelésül kis vendégkoszorut egyesít magában.

Röszekötegek pattognak és sziporkáznak a nagy cserépkályhában, mely barátságos meleggel üdvözli átfázott végtagjaidat. Örömet látsz hozzá a sötétsárgán csillogó aszu megizeléséhez, mely szives házigazdád biztosítása szerint jobban süt akarmely kemenczénél.

